

Fingon lausunto ulkoasianvaliokunnalle julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

Asia: VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

Teema: Kehitysyhteistyövarat

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoaiheesta.

Tarkastelemme tässä lausunnossa julkisen talouden suunnitelmaa kehitysyhteistyömäärärahojen näkökulmasta. Kehitysyhteistyön määrärahoja kohdennetaan yhdeksältä eri hallinnonalalta ja useilta eri momenteilta. Keskitymme lausunnossamme UM:n hallinnonalan luvun 24.30. ”kansainvälinen kehitysyhteistyö” ja erityisesti momentin 24.30.66. ”varsinainen kehitysyhteistyö” määrärahoihin.

Suosituks:

- Lainoihin ja sijoituksiin kohdistettua leikkausta kohtuullistetaan.
- Suomi yksilöi YK:n kestävän kehityksen rahoituksen suunnitelmasta ne aiheet, joissa Suomi voi toimia kansainvälisesti aloitteellisesti.
- Lisäksi suositus ulkoasiainvaliokunnalle: kannustamme valiokuntaa tarkastelemaan lainojen ja sijoitusten merkitystä osana Suomen kehitysyhteistyötä muun muassa siitä näkökulmasta, miten Suomi jatkossa pystyy osallistua monenkeskisten rahoituslaitosten kuten Maailmanpankin rahoitukseen.

1 Hallituksen ehdotus JTS:ksi kehitysyhteistyön kannalta

Ehdotuksen mukaan **varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ei tehdä lisäleikkauksia** vaalikauden aiempien neljän leikkauksen lisäksi. On myönteistä, että hallituksen piiristä löytyi tahtoa pitää kiinni Suomen kansainvälisestä vastuusta, edusta ja yhteistyöstä kehityskysymyksissä.

Kielteistä on, että **kehityspoliittisten lainojen ja sijoitusten rahoitusta (kehityksen ulkopuolinen erä) alennetaan 35 miljoonalla eurolla.**

Vaalikauden aikana kuluvan vuoden loppuun mennessä (2023–26) Suomi on leikannut varsinaisen kehitysyhteistyön vuosittaista määrärahatasoa noin 253 miljoonaa euroa eli 36 %. Kun lasketaan yhteen momentit varsinainen kehitysyhteistyö, tuki Ukrainalle ja humanitaarinen katastrofiapu (joiden rahoituskohteet ovat aiemmalla vaalikaudella sisältyneet varsinaiseen kehitysyhteistyöhön),

leikkaus on noin 167 milj. euroa eli 23 %.

Tätä taustaa vasten, en myönteistä, että ehdotuksen mukaan Suomi ei tekisi lisäleikkauksia varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Kehityspoliittisten lainojen ja sijoitusten rahoituksen leikkauksella on kielteisiä vaikutuksia.

Kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan YK:n arvion¹ mukaan noin 3 500 miljardia euroa. Leikkaus laina- ja sijoitusmuotoisesta kehitysyhteistyöstä heikentää kykyä vastata kestävän kehityksen rahoitustarpeeseen. Momenttia on leikattu vaalikauden alun n. 130 miljoonasta eurosta (129,73) ensin 70 miljoonaan ja nyt 35 miljoonaan. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että Suomen on vaikeaa omilla toimillaan – rahoittamalla kansainvälisiä rahoituslaitoksia – helpottaa nk. globaalin etelän maiden velkakriisiä. Velkakriisi on suuri haitta ja merkitsee muun muassa useissa Afrikan maissa korkeampia velanhoitokuluja kuin koulutus ja/tai sosiaali- ja terveystoimen².

Julksen talouden suunnitelmaa laajempaan poliittiseen kysymykseenä, **Suomen kannattaisi yksilöidä YK:n kestävän kehityksen rahoituksen suunnitelmasta³ ne aiheet, joissa Suomi voi toimia kansainvälisesti aloitteellisesti.** Ilman tällaisia aloitteellisuuksia, eri myönteiset kestävän kehityksen rahoituksen toimet jäävät ilman edistäjiä ja siten niitä uhkaa jääminen kirjauksiksi vailla toteutusta. Näin maamme luo omistajuutta kehitysrahoituskysymyksistä, kantaa osuuttaan ja korottaa myös omaa kansainvälistä toimijuuttaan ja siten asemaansa.

2 Kehitysyhteistyön kansainvälinen rahoitus vuosina 2024–2025

OECD:n kehitysapukomitean (DAC) alustavien tilastojen⁴ mukaan kehitysyhteistyön rahoitus laski vuonna 2025 historiallisen paljon. OECD/DAC-maiden yhteenlasketut kehitysyhteistyön määrärahat olivat noin 150 miljardia euroa. Vuonna 2025 koettiin 23,1 prosentin lasku vuoteen 2024.

OECD:n tietojen mukaan YK:n yleistuki on tippunut viime vuonna noin 27 prosenttia. Myös Suomi on leikannut mittavasti monenkeskisestä kehitysyhteistyöstä, eli tuesta esimerkiksi YK-järjestöille.

Erityisen huolestuttavaa on se, että kahdenvälistä kehitysyhteistyön rahoitusta on leikattu niin sanotuilta vähiten kehittyneiltä mailta (LDC-maat) 25,8 prosenttia ja Saharan eteläpuolisilta Afrikan mailta 26,3 prosenttia. Vuonna 2025 kaikki LDC-maat yhteensä saivat kehitysyhteistyönä tukea 28,1 miljardia dollaria, kun Ukrainaa tuettiin eri maiden ja EU:n toimesta 44,9 miljardilla dollarilla.

Yhdysvallat vastasi suurimmasta yksittäisestä leikkauksesta. Maan kehitysyhteistyön rahoitus putosi noin 65,5 miljardista dollarista (2024) 28,2 miljardiin dollariin (2025), eli lähes 60 prosenttia. Leikkauslinja heijastaa laajempaa trendiä, jossa suurvaltapolitiikka ja kahdenväliset sopimukset syrjäyttävät pitkäjänteistä kansainvälistä yhteistyötä.

Suomen leikkausten seurauksena maamme asema suhteessa verrokkimaihin on heikentymässä. Suomi on tippumassa Pohjoismaisesta viiteryhmästä. OECD:n tilastojen mukaan Ruotsi, Islanti, Tanska ja Norja ovat – toisin kuin Suomi – ovat kasvattaneet kehitysyhteistyön määrärahojaan

¹ YK:n neljännen kansainvälisen kehitysrahoituksen konferenssin, FFD4 (2025) materiaalit. Verkkoviite: <https://financing.desa.un.org/ffd4>

² Kts. tarkemmin esim. YK 2025 Confronting the Debt Crisis. Verkkoviite: https://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2025/06/Confronting-the-Debt-Crisis_11-Actions_Report.pdf Viitattu 5.5.2026

³ YK:n neljännen kansainvälisen kehitysrahoituksen konferenssin, FFD4 (2025), loppuasiakirja, Sevilla Commitment Verkkoviite. <https://financing.desa.un.org/document/ffd4-outcome-booklet-spread> viitattu 11.5.2026.

⁴ OECD 9.4.2025 <https://www.oecd.org/en/data/insights/data-explainers/2026/04/a-historic-decline-in-foreign-aid-preliminary-2025-oda-data.html> viitattu 26.4.2026

vuonna 2025.

Kansalaismielipide ei näytä tukevan leikkauksia. UM teettämä mielipidemittaus (26.5.2025) osoittaa, että kehitysyhteistyöllä on vahva kansalaistuki:

- 81 % pitää köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämistä tärkeänä
- 77 % pitää humanitaarista apua tärkeänä
- Yli puolet lisäisi kehitysyhteistyörahoitusta
- 64 % vastustaa leikkauksia

Lisätiedot

Ilmari Nalbantoglu | johtaja, vaikuttaminen | 050 317 6693 | ilmari.nalbantoglu@fingo.fi

Anna Hyvärinen | asiantuntija, vaikuttaminen | 050 317 6744 | anna.hyvarinen@fingo.fi

LIITE: Kansainvälisten leikkausten vaikutuksia

Leikkaukset globaalisti kohdistuvat huolestuttavasti. OECD:n ennakkotietojen mukaan vuonna 2025 kaikki LDC-maat yhteensä saivat kehitysyhteistyönä tukea 28,1 miljardia dollaria, kun Ukrainaa tuettiin eri maiden ja EU:n toimesta 44,9 miljardilla dollarilla. Ukrainan tukeminen on ymmärrettävää ja tarpeellista, mutta asetelma havainnollistaa kehitysyhteistyön painopisteen voimakasta siirtymää pois kaikkein köyhimmistä ja hauraimmista yhteiskunnista. Leikkaukset uhkaavat suoraan lukemattomien ihmisten tulevaisuutta ja elämää.

Ihmishenkien menetys ja vaikutukset ihmisarvoon

Kansainväliset kehitysrahoituksen leikkaukset ovat johtamassa massiivisiin humanitaarisiin seurauksiin, joista osa on jo nähtävissä, osa vielä toteutumassa:

- **Yhdysvaltain leikkaukset voivat johtaa yli 14 miljoonan ennenaikaiseen kuolemaan⁵ vuoteen 2030 mennessä.** Heistä arviolta 4,5 miljoonaa on alle 5-vuotiasta lasta.
- **Britannia ja Ranska ovat tehneet mittavia leikkauksia kehitysyhteistyöhön.** Asiantuntijat mallinsivat, että leikkausten seurauksena tartunnat lisääntyvät ja tautien epidemiat kiihtyvät. Mallinnuksen mukaan 1,4 miljoona ihmisiä tulisi kuolemaan estettävissä oleviin tauteihin.
- **Perhesuunnittelun ja äitiyspalveluiden menetykset** johtavat lisääntyviin turvattomiin abortteihin ja odottavien naisten kuolemiin.

Lapsia jää koulutuksen ulkopuolelle

USAID:n leikkaukset ovat jo vieneet 23 miljoonalta lapselta koulutusmahdollisuuden⁶. Iso-Britannian koulutusleikkaukset vaikuttavat erityisesti kriisialueilla⁷, kuten Afganistanissa, ja kohdistuvat korostetusti tyttöihin. Suomi, joka on ollut tyttöjen koulutuksen puolestapuhuja, voisi vaikuttaa tämän kehityksen suunnan muuttamiseen.

Ilmastokriisin ratkaisu karkaa käsistä

Eri maiden ilmastorahoituksen leikkaukset heikentävät Pariisin sopimuksen perustaa ja kansainvälistä yhteistyötä. Kehittyvät maat tarvitsevat tuhansia miljardeja ilmastotoimiin, mutta saavat yhä vähemmän tukea, vaikka ilmastokriisin vaikutukset kiihtyvät.

Terveyskriisi: Äitiyskuolleisuus uhkana vastaa pandemiaa

WHO:n raportti⁸ osoittaa, että raskaana olevien naisten kuolleisuus kasvoi 40 000:lla vuonna 2021 pandemian vuoksi. WHO:n mukaan eri maiden ja toimijoiden kehitysyhteistyön leikkaukset voivat aiheuttaa pandemiaa vastaavan shokin⁹ erityisesti konflikti- ja kriisialueilla, joissa terveydenhuolto on jo nyt heikoilla. WHO:n mukaan rahoituksen äkillinen katoaminen estää maiden kykyä sopeutua ja turvata elintärkeitä palveluita. Seurauksena voi olla taantuma aiemmista edistysaskelista.

Suomi edisti pitkään naisten oikeuksia terveyspalveluihin Afganistanissa, mutta kehitysyhteistyön

⁵ Focus 2030. 30.4.2025 <https://focus2030.org/en/France-reneges-on-its-Official-Development-Assistance-commitments/> . Viitattu 16.4.2026

⁶ Oxfam 27.1.2026 <https://www.oxfamamerica.org/explore/issues/making-foreign-aid-work/what-do-trumps-proposed-foreign-aid-cuts-mean/> Viitattu 16.4.2026

⁷ The Borgen Project 13.12.2024. <https://borgenproject.org/impact-of-uk-foreign-aid-cuts/> Viitattu 16.4.2026.

⁸ WHO 7.4.2025. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240108462> Viitattu 16.4.2026

⁹ The Guardian 6.4.2025. <https://www.theguardian.com/global-development/2025/apr/06/aid-cuts-pandemic-like-effects-maternal-deaths-childbirth-haemorrhage-pre-eclampsia-malaria-who-warns> Viitattu 16.4.2026

lakkauttaminen siellä on [johtanut 409 terveysaseman sulkemiseen](#)¹⁰.

Naisten ja tyttöjen oikeudet ovat kriisissä, mutta Suomen tuki heikkenee

Suomen rahoitusleikkaukset vaikuttavat Suomen kykyyn reagoida kriiseihin, ja vaikutukset kohdistuvat juuri niihin naisten ja tyttöjen oikeuksiin, jotka ovat Suomen kehityspolitiikan painopiste. Suomella on tässä tilanteessa mahdollisuus toimia oikeuksien puolustajana.

UN Womenin [vuoden 2024 kyselyssä](#)¹¹ 90 % naisjärjestöistä 44 kriisialueella kertoi kansainvälisten leikkausten heikentäneen järjestöjen toimintamahdollisuuksia. Lähes puolet arveli joutuvansa lopettamaan toimintansa kuuden kuukauden sisällä, mikä uhkaa tuhota vuosikymmenten työn saavutuksia sukupuolten tasa-arvon edistämisessä.

[Esimerkiksi Ukrainassa](#)¹²:

- 72 % naisjärjestöistä raportoi leikkausten aiheuttavan vakavia häiriöitä työhön
- Yli 60 % on joutunut keskeyttämään sukupuolittuneen väkivallan vastaiset palvelut
- 1/3 järjestöistä voi joutua lopettamaan kokonaan

Massiiviset rahoitusleikkaukset uhkaavat miljoonien naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia ympäri maailmaa. Vuonna 2025 Yhdysvallat vetäytyi suurilta osin seksuaali- ja lisääntymisterveyden kehitysyhteistyöstä, lakkauttaen yli 80 % USAID:n hankkeista ja kaikki perhesuunnitteluohjelmat sekä kaiken rahoituksen UNFPA:lta. [Guttmacher-instituutin mukaan](#)¹³ 47,6 miljoonaa naista ja paria on jäänyt ilman ehkäisypalveluita, johtaan vuosittain arviolta 17,1 miljoonaan suunnittelemattomaan raskauteen ja 34 000 vältettävissä olevaan äitiyskuolemaan.

Vaikutukset Suomen etuun

Kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, kuten [Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmasta, Ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta](#)¹⁴ sekä [Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteosta](#)¹⁵ ilmenee. Leikkausten myötä Suomi toimii ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaansa vastaan. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko lähtee jo tiivistelmässään siitä että ”Suomi toimii kansainvälisen oikeuden ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistamiseksi”.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka heikentyy

Jatkuvat leikkaukset uhkaavat hallitusohjelman ja selontekojen toimeenpanoa. Viranomaisten aika menee leikkausten jälkeen budjettiin ja uusien suunnitelmien tekemiseen. Asetettuja tavoitteita ei olla saavutettu toivotusti.

¹⁰ Relief Web 1.5.2025. <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-suspended-closed-health-facilities-due-us-government-work-stop-ban-update-29-april-2025> Viitattu 16.4.2026

¹¹ UN Women 2025. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2025/05/at-a-breaking-point-the-impact-of-foreign-aid-cuts-on-womens-organizations-in-humanitarian-crises-worldwide> Viitattu 16.4.2026.

¹² UN Women 13.5.2025. <https://www.unwomen.org/en/articles/explainer/humanitarian-funding-cuts-threaten-womens-rights-whats-at-stake-and-how-to-help> Viitattu 16.4.2026.

¹³ Guttmacher 18.2.2025. <https://www.guttmacher.org/2025/02/just-numbers-impact-us-international-family-planning-assistance-2024>. Viitattu 16.4.2026.

¹⁴ Valtioneuvosto 2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/f58f2617-f2fc-45d5-a9e4-89bd588b9761/content> Viitattu 16.4.2026.

¹⁵ Valtioneuvosto 2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/258eba9e-802e-47d9-8809-b5725ffa51a2/content> Viitattu 16.4.2026.

- Kehityspolitiikka on myös tärkeä osa Suomen taloussuhteita: suurin osa maailman valtioista on kehittyviä maita; noin [85 % maailman ihmisistä asuu niissä](#)¹⁶; ja niiden talouskasvu on [keskimäärin nopeampaa kuin vauraiden maiden](#)¹⁷. Yksinomaan Afrikan mantereella on 31 maata, joissa bkt:n kasvu on ollut [uusimman käytössä olevan tiedon](#) mukaan yli 4 %. Tällaisiin lukemiin ei juuri päästä Euroopassa tai muissa teollisuusmaissa. Kuvaavaa on myös, että Afrikan väkiluku [tulee kaksinkertaistumaan](#)¹⁸ vuoteen 2070 mennessä.
- Kehityspolitiikka voi edistää kestäväää kauppaa maailman vahvistuvien talouksien kanssa.
- Hyvät suhteet kehittyviin maihin merkitsevät myös mahdollisuutta Suomen vaikutusvallalle kansainvälisessä politiikassa, koska suurin osa maailman valtioista, ja siten esimerkiksi YK:n jäsenmaista, on kehittyviä maita.
- Kehityspolitiikka on myös turvallisuuspolitiikkaa, sillä konfliktit syntyvät usein ongelmista, joita voi korjata kehitysyhteistyöllä.

Vaikutukset Suomen kansainvälisiin suhteisiin

- Kehitysyhteistyö vaikuttaa laaja-alaisesti kansainvälisiin suhteisiin aina kaupan sääntelystä teknologiavientiin, kauppasuhteistasuhteisiin ja äänestyskäytökseen kansainvälisissä foorumeissa. Kehitysyhteistyönrahoituksen leikkaukset heikentävät sekä Suomen että globaalin pohjoisen pehmeää vaikutusvaltaa globaaleihin päätöksiin ja maailman tapahtumiin, jolloin avautuu lisää tilaa [Kiinan ja Venäjän kaltaisille toimijoille](#)¹⁹.
- [Tutkimus osoittaa](#)²⁰, että maan imagon huononeminen yhdellä pykälällä kansainvälisessä maineindeksissä voi vähentää vientiä jopa 2 %.
- YK:n kehitysohjelma UNDP:n pääjohtaja Achim Steiner muistuttaa [Financial Timesissa](#)²¹: "Pandemia osoitti selvästi, kuinka kriiseistä selviäminen edellyttää kykyä toimia yhdessä, vaikka intressit eivät aina olisi yhteneväiset. Yhteinen etu tarjoaa riittävän perustan taloudellisten, turvallisuuspoliittisten ja kehityksellisten riskien hallintaan. Nyt ollaan vetäytymässä juuri tästä kollektiivisesta toimintakyvystä – yhteistyöhön investoimisesta."

Kehityksen ja kaupan yhdistäminen vaikeutuu

Suomen kehityspoliittinen linja korostaa kehityksen ja kaupan tiivistä yhteyttä, joka edellyttää:

- Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja taloudellisen osallistumisen vahvistamista
- Inhimillisen pääoman kasvua koulutuksen kautta
- Ilmastoriskien hallintaa
- Vakaata ja ennakoitavaa toimintaympäristöä
- Maiden oman julkisen talouden ja tulopohjan vahvistamista
- Infraa taloudelliselle yhteistyölle

Näitä edellytyksiä edistetään kehitysyhteistyöllä. Kehitysyhteistyön leikkaukset – mukaan lukien Suomen tekemät leikkaukset – heikentävät tavoitteiden toteutumista. Tämä puolestaan vaikeuttaa Suomen mahdollisuuksia tukea vakaita kauppakumppanuuksia ja vahingoittaa Suomen mainetta

¹⁶ Our World in Data 29.11.2024. <https://ourworldindata.org/data-insights/the-un-projects-that-africas-population-will-double-by-2070> Viitattu 16.4.2026.

¹⁷ CIA 4.2.2026. <https://www.cia.gov/stories/story/spotlighting-the-world-factbook-as-we-bid-a-fond-farewell/> Viitattu 16.4.2026.

¹⁸ Our World in Data 29.11.2024. <https://ourworldindata.org/data-insights/the-un-projects-that-africas-population-will-double-by-2070> Viitattu 16.4.2026.

¹⁹ The Interpreter 18.3.2025. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/us-aid-cuts-are-soft-power-surrender-china> Viitattu 16.4.2026.

²⁰ Natalie Shaak / Drexel University 1.8.2017. <https://www.lebow.drexel.edu/news/country-s-reputation-really-does-matter#:~:text=BY%20NATALIE%20SHAAK,import%20tariffs%20by%20three%20percent> Viitattu 16.4.2026.

²¹ Financial Times <https://www.ft.com/content/8230ac2b-9d3d-4d35-9c78-db9665b74236> Viitattu 16.4.2026

ennakoitavana ja luotettavana teknologian ja osaamisen kumppanina.

Yksityinen sektori ei pysty paikkaamaan kehitysrahoituksen vajetta ilman julkista tukea

Yksityisen sektorin osallistuminen ilmastotoimiin ja kestävä kehityksen edistämiseen globaalisti edellyttää julkisen sektorin toimia riskien jakamiseksi, esimerkiksi ilmastonmuutokseen tai rokotekehitykseen liittyen.

[Oil Change International](#)²² -järjestön raportti osoittaa, että ns. blended finance -mallin tulokset ovat jääneet selvästi odotuksista. Julkisen rahoituksen on oletettu houkuttelevan 4–7 dollaria yksityistä rahoitusta jokaista sijoitettua dollaria kohden, mutta suhde on jäänyt vain **1,12:1:een**. Vuosina 2015–2024 vain **24 % ilmastosiirtymän blended finance -rahoituksesta** oli yksityistä rahaa. Vuosina 2023–2024 vihreään siirtymään käytettiin vain **38 %** siitä 5,7 biljoonasta dollarista, joka olisi tarvittu. Vauraat maat ja Kiina kattoivat 85 % tuosta summasta.

Vaikka hallitukset täyttäsivät nykyiset ilmastolupauksensa, alhaisen ja keskitulotason maat (pl. Kiina) saavuttaisivat vain **kaksi kolmasosaa** siitä rahoitustasosta, joka tarvitaan **1,5 asteen ilmastotavoitteen saavuttamiseen**.

²² Oil Change International 23.6.2025. <https://oilchange.org/news/new-data-exposes-private-finance-failure-to-meet-energy-transition-needs/> Viitattu 16.4.2026.